

Коротка біографія Миколи Міхновського

МІХНОВСЬКИЙ Микола Іванович

19/31.03.1873, с. Турівка Прилуцького пов.

Полтавської губ., тепер Броварського р-ну

Київської обл. — 3.05.1924, Київ

Державний, військовий і громадсько-політичний діяч, адвокат, публіцист, педагог, видавець, меценат; співзасновник Української народної партії (1902), співвидавець і співредактор газети «Хлібороб» (Лубни, 1905), редактор газети «Запоріжжя» (Катеринослав, 23.03.1906) та газети «Слобожанщина» (Харків, 03.1906), співорганізатор і член правління Товариства «Родина» (Харків, 1906–1910), уповноважений Товариства взаємного кредиту дрібних промисловців (Харків, 1909–1910), голова ради 3-го Харківського товариства взаємного кредиту (1912), гласний Харківської міської думи (1912–1914), голова Українського відділу Харківської громадської бібліотеки (1906, 1909–1912),

член Ради і заступник голови Українського т-ва ім. Григорія Квітки-Основ'яненка (Харків, 1912–1913), видавець української газети «Сніп» (1912), начальник юридичної групи Київської військової округи (роки Першої світової війни), секретар 1-го Військового (підготовчого) віча (Київ, 6.03.1917) та 2-го Українського військового установчого віча (Київ, 9.03.1917), секретар Організаційного комітету з формування українського національного війська, голова Товариства ім. гетьмана Павла Полуботка (з 03.1917), член Центральної Ради (з 04.1917) та УГВК (з 05.1917), мировий суддя в с. Попівці Пирятинського пов. (тепер с. Вознесенське Броварського р-ну Київської обл.; поч. 1918), член Генеральної управи Демократично-хліборобської партії (1918), викладач курсів перепідготовки вчителів для грецьких і українських шкіл (Сочі, 1920), викладач історії, української мови та літератури Кубансько-Чорноморського українського педагогічного технікуму (станція Полтавська, Кубань, з 1.01.1920), директор Кубансько-Чорноморського українського педагогічного технікуму (1.09.1922–24.09.1923), лектор української літератури на Катеринодарських учительських курсах (літо 1923), викладач української літератури Краснодарського інституту (09.1923); звання — поручник російської армії.

КАТЕХІЗМ УКРАЇНЦЯ.

Національні Заповіді.

I. Одна, єдина, неподільна від Карпатів аж до Кавказу самостійна, вільна, демократична Україна—Республіка—оце національний весукраїнський ідеал. Нехай кожна українська дитина тямить, що вона народилася на світ на те, щоб здійснити цей ідеал.	V. Шануй діячів рідного краю, непавай його ворогів, зневажай перевертнів - відступників і добре буде цілому твоєму народові і тобі. VI. Не вбивай Україну своєю байдужістю до всенародних інтересів. VII. Не зробиш ренегатом-

Походив зі стародавнього шляхетського козацького українського роду. Автор твору «Самостійна Україна» (1900), у якому сформулював необхідність здобуття Української держави. Автор проекту першої у XX ст. Конституції України. Автор «Катехизису українця» («10 заповідей УНП», 1902). Ідеолог збройної боротьби проти російського самодержавства.

Учасник урочистостей, присвячених відкриттю в Полтаві пам'ятника Іванові Котляревському (08.1903). Співорганізатор (і головний доповідач) Шевченківського вечора в Малому театрі м. Харкова (18.03.1909), збір з якого спрямовано

на побудову пам'ятника Тарасові Шевченку в Києві. Співорганізатор (і головний доповідач) вшанування пам'яті Тараса Шевченка (10.03.1911) в Оперному театрі комерційного клубу (тепер Харківська обласна філармонія) — з нагоди 50-ліття смерті великого поета.

Член комісії з побудови пам'ятників Тарасові Шевченку, Григорію Квітці-Основ'яненку та Миколі Лисенку (1912). Член українського спортивного товариства «Сокіл-Батько» (з 11.07.1912). Учасник VI Всеслов'янського сокільського здвигу в Празі у складі української делегації зі Львова (29.06.–1.07.1912). Жертводавець січово-сокільського руху. Склавав даток і допоміг зібрати в Харкові кошти на будівництво першого українського стадіону («спортової площі» «Сокола-Батька» у Львові). Учасник Шевченківського січово-стрілецького здвигу у Львові (06.1914).

Автор першої від часу скасування Запорозької Січі відозви до українського війська (9.03.1917 за ст. ст.). Ініціатор та організатор Військово-політичного клубу ім. Наказного гетьмана Павла Полуботка; Українського охочекомонного полку ім. гетьмана Богдана Хмельницького (9.03.1917).

Ініціатор і співорганізатор 1-го Всеукраїнського військового з'їзду, який виділив зі свого складу першу верховну владу для новоствореного

українського війська — Український військовий генеральний комітет.

Ініціатор створення 2-го Українського пішого полку ім. наказного гетьмана Павла Полуботка. Ідейний провідник полуботківського виступу (поч. липня 1917).

Автор багатьох публікацій, які інколи писав під псевдонімами «Лівобічний», «Виборець з Полтавщини» та ін.

Головна праця Миколи Міхновського «Самостійна Україна» вперше вийшла 1900 року у Львові. Подальші перевидання цієї книги аж до 1991 року відбувалися лише за кордоном зусиллями української діаспори. Москва робила все можливе, щоб світ «Самостійної України» не побачив.

У добу Советського Союзу твори Миколи Міхновського були заборонені.

Роман КОВАЛЬ, Юрій ЮЗИЧ

Герой, що не зміг врятувати Батьківщину

Уже з юнацьких літ Микола Міхновський задумувався над питаннями: «На ґрунті якого права з наших дітей готують по школах заклятих ворогів і ненависників нашому народові? Через що навіть у церкві панує мова наших гнобителів? Яким правом правительство російське здерті з нас гроші витрачає на користь російської нації, плекаючи і підтримуючи науку, літературу, промисловість... і, нарешті, найголовніше: чи має право царське правительство взагалі видавати для нас закони?...»

Не дивно, що вже дев'ятнадцятилітнім Микола Міхновський вступає до щойно створеного нелегального Братства тарасівців, енергійно розбудовує його найчисленнішу групу — київську, розробляє основні теоретичні та організаційні засади братства, яке вже тоді, у 1892 році, стало на шлях боротьби за «повну автономію України»...

У січні 1898 року Міхновський переїжджає до Харкова, де відкриває власну адвокатську

контору. У січні 1900 року бере участь у створенні першої української політичної самостійницької організації — Революційної української партії, організовує в Харкові установчий з'їзд, пише програму РУП, яку видає окремою книжечкою під назвою «Самостійна Україна».

«Наш нарід перебуває у становищі зрабованої нації», — констатує Міхновський. Виникає питання, каже він, чи національне визволення можливе для українського народу, який і досі переживає «довгий і важкий антракт» у своїй історії, коли українцєві й далі «невільно признаватися до своєї національности, коли любити Вітчизну рівнозначно, що бути державним зрадником». Невже «придбане кривдою» за давністю злочину набуло «законного» нового власника? Невже «над нами висить чорний стяг, а на ньому написано: “Смерть політична, смерть культурна для української нації”»?

Як відповідь на ці страшні запитання Микола Міхновський рішуче піднімає жовто-блакитний прапор, на якому виклично пише великими літерами: «Одна, єдина, неподільна, вільна Україна від гір Карпатських аж по Кавказькі». Це гасло Міхновський публічно виголосив у березні 1900 року під час вшанування пам'яті Тараса Шевченка в Полтаві та Харкові.

Відносини до війни.

ПРОМОВА

(Підпоручика Миколи МІХНОВСЬКОГО,

ВИГОЛОШЕНА

на першому Українському військовому з'їзді у
Київі—6 травня 1917 р.

Видання Військового Товариства ім. Павла Полуботка.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Друкарня Т-ва „Час“ у Київі.
1917.

Минуло 17 років, і мрії раптом набули реальних обрисів: прогриміла Лютнева революція, і корона російського самодержавства закотилася в музейні сховища. Вікові пута спали, і до українців несподівано усміхнулась воля.

Немає змоги оповісти сьогодні про величезну роботу, яку провів Микола Міхновський, організовуючи українську армію. Скажемо лише, що у співпраці з Військовим клубом ім. гетьмана Павла Полуботка та Братством самостійників він творить два перші полки української армії — ім. гетьмана Богдана Хмельницького та ім. гетьмана Павла Полуботка, друкує десятки тисяч летючок зі зверненням до військових-українців формувати національні частини для боротьби за Самостійну Україну, організовує багатолюдні зібрання військових-українців, зокрема історичний Перший всеукраїнський військовий з'їзд.

Українське вояцтво з ентузіазмом відгукнулось на ідеї Миколи Міхновського: воно виявляло готовність зі зброєю в руках здобути незалежність Батьківщині.

«Коли воювати, — виголошував із трибуни Микола Міхновський, — треба знати, за що ми воюємо. Сьогодні перед нами у всій великості засіяв ідеал волі рідного народу, ідеал воскресіння, одної великої нероздільної України від Дону по Сян».

Постанови
першого
Українського Військового З'їзду
5, 6, 7 и 8 травня (мая) 1917 р.
у Києві

Васильків, друкарня Рейнгольда.
1917 р.

Потім була спроба співпраці з гетьманом Павлом Скоропадським. Гетьманові імпонували антисоціалістичні погляди Міхновського і визнання ним приватної власності на землю. Не забув гетьман і того промовистого випадку, коли — ще в часи його командування корпусом — до нього з'явилися два офіцери, помічники Міхновського, Віктор Павелко і Григорій Лук'янов, і запропонували від імені Військового клубу ім. Павла Полуботка «прийняти командування всіма українськими частинами». У «Спогадах» Скоропадський зазначав, що обидва офіцери обожнювали Миколу Міхновського і вважали його «майбутнім українським Бісмарком».

Але протигетьманське повстання і наступне зречення Павла Скоропадського відкрили шляхи кривавій російській повені: 1919-й став роком, коли Красна та Добровольча армії нестримним потопом залили Україну.

Впали герої національної революції Петро Болбочан, Василь Чучупак, Ларіон Загородній, Мефодій Голик-Залізник, Іван Луценко, доктор Гелев, брати та сестра Соколовські. Сиділи по тюрмах Андрій Гулий-Гуленко, отамани Чорний-Куред, Іван Нагірний-Савченко, Юрій Горліс-Горський. На еміграцію від червоного режиму втекли Павло Скоропадський, Симон Петлюра,